

KARHUN
KUMARRUS

m

RAILI
MIKKANEN

 SAGA
EGMONT

MIINA
SILLANPÄÄN
NUORUUS

Raili Mikkonen

Karhun kumarrus. Miina Sillanpään nuoruus

SAGA Egmont

Karhun kumarrus. Miina Sillanpään nuoruus

Cover image: Shutterstock

Copyright © 1996, 2021 Raili Mikkonen and SAGA Egmont

All rights reserved

ISBN: 9788726939682

1st ebook edition

Format: EPUB 2.0

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor, be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

www.sagaegmont.com

Saga Egmont - a part of Egmont, www.egmont.com

Iloiset kiitokset

*kirjan valmistumisesta kuuluvat monelle ystävälliselle
auttajalle ja kannustajalle. Erityiset kiitokset tahdon
osoittaa kirjastoväelle, joka kasvaneen työpaineensa
allakin jaksaa olla aina yhtä avuliasta.*

Tekijä

LEENA, 1849

Markkinapaikalla oli tänään tavallista enemmän väkeä. Kirpeässä syysilmassa tuoksuivat maanläheiset hajut. Juurikkaiden ja perunoiden multa, omenoiden kirpeys ja kuormia tuomaan tulleet hevoset. Tehtaanväki tungeksi myyntipöytien edessä valitsemassa ja tinkimässä.

Markkina-alueen reunalle oli muodostunut tiivis piiri. Sieltä kuului naurua ja huudahteluja. Piirin keskelle jääneessä tyhjässä tilassa tanssi kömpelösti laiha, ruskea karhu. Sen kuono oli peitetty nahkaisella kopalla. Ruskeat silmät yrittivät nähdä kauas yli tuijottavien ihmispäiden. Silmät oliva pienet ja surulliset.

Leena seisoj muiden joukossa katselemassa. Ei hänkään oikeastaan tuntenut sääliä eläintä kohtaan, kukapa tässä maailmassa sääli edes ihmistä, mutta jotain myötätuntoista hänen mielessään liikahti. Ja silloin karhu katsoi väkijoukon läpi suoraan Leenan silmiin. Sen katse muuttui tarkkaavaiseksi. Aivan kuin se olisi halunnut sanoa jotain.

Karhun tanssittaja oli teettänyt karhulla myös laskutehtäviä. Nyökkimällä karhu oli antanut vastauksia yksinkertaisiin yhteen- ja vähennyslaskuihin. Nyt Leenan vieressä seisova Maija äkkiä tirskahti.

- Sanohan, Maija huusi, - kun nyt kerran niin viisas olet ja laskea osaat. Montako lasta tämä Leena saa?

Kaikkien katseet kääntyivät arvioiden Leenaan. Karhu pyörähti kerran hitaasti ympäri, kuin mietiskellen. Se kiinnitti uudelleen katseensa Leenaan.

Leena Juhontytär Ruth oli komea katsella. Paksun tumman tukan päältä oli huivi valahtanut alas harteille. Selän ryhdikkyyttä eivät pitkät päivät puuvillatehtaassa olleet vähentäneet. Tummien kulmien alta katsoivat

kirkkaat silmät levollisesti karhua. Niin, montako lasta minulle lupaat, mesikämmen?

Hitaasti karhun pää alkoi nyökkiä.

- Yksi, laski karhuntanssittaja, - kaksi, kolme.

Karhu näytti hetken empivän. Kolmeko vain?

Mutta sitten se nyökkäsi reippaasti yhteen menoon monta kertaa. Ympärillä olijat yhtyivät ääneen laskemaan nyökkäyksiä. Neljä. Viisi. Kuusi. Seitsemännen kohdalla karhu nyökkäsi muita painavammin. Se suorastaan kumarsi. Kahdeksan. Sitten oli taas hetken tauko. Yhdeksän, huusi yleisö ja nauroi, kun karhu laskeutui neljälle jalalle ja kääntyi pois.

- Yhdeksän! huudettiin vielä kuorossa kuin varmemmaksi vakuudeksi. - Nyt kiireesti tyttö miestä etsimään, että ennätät kaikki lapsesi maailmaan laittaa.

Miehet katsoivat kiiluvien silmien Leenaa.

Leena painoi päänsä ja kääntyi pois. Ei edes Maija vieressä tiennyt, että ensimmäinen jo kasvoi vyötäröliinan alla. Vähän oli jo nauhaa täytynyt löysätä. Ei sitä tiennyt lapsen isäkään. Ensimmäinen yhdeksästä oli jo tulossa eikä Leena ollut edes kenenkään kihlattu.

Tehtaantyttö 1878 - 1883

Valkoinen hevonen hölkkäsi tasaisesti jäisellä tiellä. Kahden puolen tietä levittäytyvien sänkipeltojen yllä lepäsi syksyn harmaus. Kolmen ihmisen hiljainen joukko istui rattaiden lautakehyksessä, kuin omassa tiukkaan rajatussa maailmassaan. Keski-ikäinen, tummakulmainen mies kyyristeli rattaiden yli istuimeksi asetetulla laudalla muita ylempänä. Kaksi tyttöä haki suojaa ja tukea takanurkista.

– Isä!

Rattaat jysähtivät ilkeästi syvään kuoppaan. Hiljainen huudahdus hukkuu rämähdykseen.

– Soh, Vappu! mies huudahti rauhoittavasti hevoselle, joka säikähti kovaa ääntä ja tärähdystä. – Miten minä nyt tuolla lailla, hän moitti itseään. – En huomannut koko kuoppaa. Mietin niitä tehtaan koneita. Niitä on monia satoja ja sanovat, että aina lisää uutta tilataan. Paljon riittää rahaa Vahreenilla.

Pitempi työstä, Miina, oli kiireesti tarrannut kiinni vieressään olevaan nyyttiin. Putoamaan se tosin ei olisi päässyt korkeiden laitojen yli. Ele oli vaistomainen, sillä nyytissä oli hänen koko muuttokuormansa, esiliina ja viikon ruuat. Miina laski nyytin takaisin heinille kärryjen nurkkaan ja kaivautui itsekin parempaan asentoon. Isän tuttu ääni oli lieventänyt vatsan pohjaa kivistävää pelkoa.

– Nyt minä rupean käymään Miinan kanssa kotona joka viikonloppu, toisessa nurkassa istuva Iita havahtui selittämään ajajalle. – Ennen en paljon käynyt, kun ei vapaapäiviä ollut melkein ikinä.

Miina vilkaisi Iitaa. Tyttö näytti iloiselta ja innokkaalta, vähän tärkeältäkin. Oli tietysti melkoinen asia muuttua lapsenlikasta tehtaantytöksi. Tulisi säännöllinen työaika, säännöllinen palkka ja mikä tärkeää, säännölliset vapaapäivät, jolloin kukaan ei olisi juoksuttamassa työstä toiseen.

Iita oli ollut Forssassa tehtaan mestarilla lapsenlikkana jo pari vuotta. Nyt, kaksitoista vuotta täytettyään, he kelpasivat tehtaaseen työhön. Iita oli Miinaa vain yhdeksän päivää vanhempi, mutta Miinasta hän tuntui juuri tällä hetkellä hyvin kokeneelta ja maailmaa nähneeltä.

Miinalle edessä oleva elämänmuutos oli suuri. Vaikka veljet olivat olleet naulatehtaassa töissä jo kahdeksanvuotiaista, Miina oli ollut aina tähän asti kotona. Oli hän sentään ollut kotoa pois kiertokoulua käydessään, mutta vain omassa entisessä kotiympäristössään, entisten naapureiden joukossa, niin että oikeastaan tuntui kuin olisi ollut puoliksi kotona silloinkin. Eikä koulunkäynti ollut kestänyt paria vuotta enempää.

Nyt oltiin muuttamassa viikon arkipäiviksi Forssaan, kymmenen kilometrin päähän kotoa, tehtaan asuntolaan. Miinaako pelotti? Kyllä. Vatsassa tuntui ilkeää jomotusta ja olo oli muutenkin epämukava. Työ itsessään ei niinkään pelottanut. Kai tuon oppisi, kun muutkin oppivat. Mutta tulevat viikot pitäisi asua suuren, vilkkaan tyttölauman kanssa samassa tuvassa. Eikä niistä tuntenut kuin muutaman etukäteen. Se pelotti. Kun aina joku olisi puhumassa ja kyselemässä. Jos ei itse osannut hihitellä samoja asioita, muut jo kohta pitäisivät kummallisena. Entä miten aikuisten vieraiden työtovereiden kanssa pärjäisi? Osasivatko ja tahtoivatko ne neuvoa, niin että ymmärsi?

Vatsaa kivisteli yhä enemmän. Täytyi taas vaihtaa asentoa ja painaa vatsaa kaksin käsin.

- Niitten herrojen puheita ei paljon ymmärrä, isä jatkoi mietteitään. - Vahreeni on Ruotsista ja mestareita on Englannista ja Saksasta ja mistä lieneekään. Eivät ne kovin paljon suomea puhu. Ptruu, alamäki tyttö, mutta säästä voimias. Eessä on vielä pitkä reissu.

Vappu halusi juosta varoittelusta huolimatta eikä isä sitä enempää estellyt. Hän antoi eläinten ja lasten tehdä oman päänsä mukaan silloin, kun se ei ketään haitannut. Sai sitä muutenkin lapsia käskeä ja varsinkin itse olla käskettävänä tässä maailmassa, mihin oli sattunut torppariksi ja torpparin lapseksi syntymään.

Vappu tasoitti ravinsa taas rauhalliseksi kävelyksi. Miina katseli hajamielisesti tienvarren peltoaukeita, joilla elämää näytti edustavan vain pari resuista varista. Vilja oli jo kuukausia sitten kasattu Jokioisten kartanon mahtavaan, kolmikerroksiseen vilja-aitaan, joka tarinan mukaan oli kerran vainolaisten pelossa kahdessa päivässä siirretty toisesta pitäjästä nykyiselle paikalleen.

- Isä, jos ... Miina aloitti, mutta tuulenpuuska vei puheen mennessään. Olkoon, hän ajatteli alistuneena. Jos mahakipu yltyy, niin kuin se aina välillä teki, ei isä pysty kumminkaan auttamaan. Tästä lähtien piti selvitä itse.

Hän muisti sentään tyytyväisenä, miten Leena-äiti oli sujauttanut eväsnyyttiin kimpaleen paistettua lihaa. Vesi herahti suuhun. Tuskin lihaa usein riittäisi, mutta äidistäkin tyttären lähtö ensimmäistä kertaa kauas Forssaan oli juhlallinen tapahtuma. Ehkä hän muisti omaa nuoruuttaan, jolloin itse oli ollut siellä tehtaantyttonä. Mutta siitä oli jo vuosia. Lähes kolmekymmentä, Miina laski hämmästyneenä. Kokonainen ihmiselämä!

Pellon yli pyyhkäisi viimainen tuuli. Se iski suoraan kärkyissä istujiin. Miina kyyristi selkäänsä ja veti jalkojaan koukkuun. Uudet, raidalliset housut osuivat silmiin hameenhelman alta. Hyvä mieli oikein hyrähdytti. Olikohan Iita ne huomannut? Ensimmäisen kerran elämässään hänellä oli jalassaan oikein varta vasten mittojen mukaan tehdyt raidalliset pumpulihousut. Ne olivat kauniit, mutta eivät juuri nyt lämmittäneet, sillä ne loppuivat jo puolessa sääressä. Sukan ja housun väliin jäi pitkä kaistale paljasta ihoa. Lyhyt hamekaan ei riittänyt sääarten peitoksi. Miina keräsi palttoon helmoja jalkojen suojaksi ja kietoi kädet tiukasti säärien ympärille. Kun saisi vielä kengät piiloon helman alle. Ne olivat vanhat ja niin kuluneet, että niitä ei paljon näytellä kannattanut.

Kuin vastaukseksi Iita sylkäisi heinätuppoon ja hankasi pontevasti näkymätöntä likaa omasta, kiiltävästä kengästään.

- Sain nämä mestarinrouvalta, Iita ojensi jalkaansa tyytyväisenä. - Ne on tuotu Helsingistä. Ellyn vanhat, mutta ihan kuin uudet.

Iitalla oli muutenkin hyvännäköiset vaatteet päällään. Ihmekö tuo, kaksi vuotta palveluksessa ja vielä puuvillatehtaan mestarilla oli sentään antanut kunnon vaatteet päälle. Iita oli jo tavatessa vilkaissut hänen palttootaan arvostelevasti. Se oli tähän säähän kylmäkin, sertinkiä ilman toppauksia ja vain ohut vuori. Kärkyyn kiivetessään Miina oli yrittänyt venytellä housut mahdollisimman paljon näkyville.

Nyt oltiin kuitenkin menossa samaan työhön samoille palkoille, niin että eiköhän vaateasia ennen pitkää järjestyisi.

- Nyt ei ole enää pitkä matka, Iita huudahti innokkaasti.

Tottahan Miinakin oli Forssassa aikaisemmin käynyt monet kerrat, mutta nyt taloja katseli aivan uusin silmin. Täällä olisi sopimuksen mukaan asuttava ainakin vuosi.

- Tuolla on tehtaan kauppa, Iita osoitti. - Nuo kaikki on työläisten asuntoja.

Tehtaan kaupassa Miina oli käynyt usein äidin kanssa, kun Kalle-veli oli siellä vielä puotiapulaisena. Hän katsoi sitä silti tarkkaan ohimennessään. Hän katseli myös pitkää riviä samanlaisia taloja. Niissä oli kuistit ja sieviä puuleikkauksia katon reunassa. Siistien pihojen pienet koristepensaat ja -puut ojentelivat surullisesti paljaita oksiaan marraskuun alun harmaudessa. Yhdellä pihalla makasi tavaroita hujan hajan.

- Mikähän nyt, kun ovat saaneet tuon näköiseksi pihansa päästää. Ne on varmasti uusia tulokkaita. Päätien varrella on piha pidettävä kunnossa sanoi mestarinrouvakin aina. Jos ei opi, on muutettava syvemmälle. Maalaisten on niin vaikea oppia puhtautta ja siisteyttä! Iita tuhahti.

Isä käänsi päätään ja loi Miinaan huvittuneen silmäyksen. Miina virnisti takaisin.

- Tehtaan koulu, Iita näytti hetken kuluttua. - Sitä on pakko käydä jokaisen.

Iitan äänensävy oli pikemminkin pahoitteleva, mutta Miinan mielenkiinto heräsi heti. Jos palkka oli tärkeä Forssan tehtaassa, oli koulu toinen tärkeä asia. Sitä saisi käydä joka toinen viikko päivällä niinä viikkoina, kun oli yövuorossa työssä. Miinasta se ei pakolta tuntunut, vaikka hän oli kuullut kertomuksia vanhan opettajan ankaruudesta. Opettajan kanssa hän uskoi pärjäävänsä. Koulu muistutti kirkon sivurakennusta. Oven päällä ja katon molemmissa päädyissä oli ristit.

- Tuolla on Vahreenin talo ja konttoori, Iita huiskaisi puiston suuntaan. - Se on pääkonttoori. Mutta me

haetaan kehräämön konttoorista palkka joka lauantai.

Palkka. Sana sykehdytti Miinaa. Omaa rahaa hän ei ollut koko elämässään kädessään pitänyt. Huomisesta lähtien hänelle tulisi palkka, ei suuren suuri, mutta palkka sittenkin. Miina kurotti kaulaansa nähdäkseen konttorirakennuksen. Jotenkin juhlalliselta se näytti, valoisalta ja komealta puistokujan päässä. Edessä oli kuusenhavuin peitettyjä kukkapenkkejä muistuttamassa kesäisestä koreudesta.

Vappu asteli tasaisesti puiden reunustamaa tietä. Iitan pää pyöri kuin hyrrä. Tyttö halusi nähdä ja esitellä kerralla koko Forssan. Vähempikin kiire olisi Miinan mielestä riittänyt. Vaikka päivät tehtaassa olivat pitkiä, jäisi aikaa varmasti riittävästi Forssaan tutustumiseen.

Kaikkein eniten Miina kuitenkin toivoi, että aikaa jäisi lukemiseen. Forssan kirjastossa kuului olevan niin paljon kirjoja, ettei niitä yhden elämän aikana ehtisi kukaan loppuun lukea. Se vasta lupaavalta tuntui.

- Vahreenilla on kasvihuoneetkin, Iita selitti ylpeänä. - Niissä kasvaa kummia kukkia ja semmoisia hedelmiä, ettei Suomessa missään. Siellä on viinarypäleitäkin.

Isä hymähti. Hän vilkaisi Iitaa kasvoillaan muikea ilme. Oli sanomaisillaan jotain, mutta ei sitten sanonutkaan. Viinarypäleitä!

- Asuntola! Iita kiljaisi isoon ääneen. Vappu hätkähti ja käänsi suurta päätään nähdäkseen moisen huutajan. Iita hyppäsi saman tien vauhdissa kärryiltä alas. - Perillä ollaan!

Isä pysäytti suuren, kaksikerroksisen talon eteen. Miina kapusi kömpelösti maahan. Kylmä oli jäykistänyt lihakset niin, että oli vaikea liikkua. Sitä paitsi nyt jännitti aina vain enemmän, vaikka kuinka yritti sanoa itselleen, ettei jännittämisen syytä ollut. Asuntolassa tuskin olisi montakaan tyttöä vielä paikalla, sillä isä oli halunnut näin

ensimmäisenä sunnuntaina tuoda Miinan ja Iitan ajoissa, että ehtisivät rauhassa tutustua sänkyynsä ja kaappiinsa ja asuntolan tapoihin.

Isä katsoi Miinaa. Hän tunsu tyttönsä. Miina ei ollut käänteissään nopea eikä tuntunut kovinkaan innostuneelta uusista asioista. Hän seurasi, miten varovasti ja epäröiden tyttö lähti Iitan perään. Ainoa, mihin hän tiesi tyttönsä tuntevan ainaista ja sammumatonta innostusta olivat kirjat. Kirjojen vuoksi unohtuivat annetut työt, kirjan kanssa Miina saattoi jäädä valvomaan vaikka yökaudeksi.

Isän ei tarvinnut sitoa Vappua. Hän heitti sen eteen pienen tupon heiniä ja selkään loimen. Hevonen huurusi lämpöään ja turvallista hevosenhajuaan ympäröivään kylmyyteen. Se alkoi heti hamuta heiniä maasta. Isä kiiruhti sisään ja tavoitti Miinan ovensuussa.

– Tässä, hän sanoi ja ojensi kymmenpennisen. – Jos jotain tarvitset.

Miina nuiasi iloisesti. Sen hän tiesi jo etukäteen, että suuressa yhteishuoneessa hänen osansa olisi oma sänky ja peräti kokonainen oma kaappi, kunhan vain olisi jotain sinne kaappiin pantavaksi. Enemmän se oli kuin kotona, jossa nukuttiin penkeillä tai lattialla. Karkean olkipatjankin oli aina saanut jakaa toisen kanssa. Kotona ei omasta kaapista voinut edes uneksia.

Sillanpään torpassa oli aina ollut asukkaita riittävästi, yhdeksän lasta isän ja äidin lisäksi. Joskus oli torpan saunakamarissa lisäksi asunut äidin veli perheineen ja kauan sitten Hetamuori, isän äiti, Miinalle rakas isoäiti. Kalle-velikin nopeasti kasvavine perheineen asui välillä pihakamarissa.

– Tänne, Iita sanoi tietävästi ja johdatti heidät sisälle pitkään käytävään. – Kurkataan, onko sööterska kotona.

Iita meni reippaasti käytävän päässä olevan huoneen ovelle, joka näytti olevan auki. Hän kurkisti sisään ja jo ennen kuin Miina ja isä olivat ehtineet ovelle asti, huoneesta tuli ulos iäkkäänpuoleinen nainen. Harmaat hapsset pilkistivät esiin puuvillaisen huivin alta. Päällä oli siniruutuinen puuvillalaleninki ja valkoinen esiliina. Nainen näytti raskaan työn kuivattamalta.

- Te olettekin ensimmäiset tänään, nainen sanoi ystävällisesti. Hän esitteli itsensä Filmanskaksi ja kertoi hoitavansa tyttöjen asuntolan järjestystä, iloja ja murheita.

- Sinähän olet Iita, hän nyökkäsi litalle. - Entäs sinä?

- Wilhelmiina Riktig, isä kiiruhti vastaamaan Miinan puolesta. - Minä olen tytön isä, Juho Riktig, Jokioisilta. Miinan ja Iitan pitäisi aloittaa kehräämössä.

Filmanska nyökkäsi joko tervehdykseksi tai ymmärtämisen merkiksi. Hän johdatti tytöt käytävän keskivaiheilla olevalle ovelle ja siitä sisään suureen saliin.

- Teidän sängyt on täällä. Panin teidät vierekkäin, hän näytti.

Salin kaikilla seinillä oli vuoteita. Kuusitoista, Miina laski nopeasti. Harmaat huovat peittivät niitä. Yhdessä sängyssä makasi joku peiton kätköissä, mutta ei nostanut päätään heidän tullessaan sisään.

- Liina on sairaana. Se oli tehtaan sairaalassa. Luulivat jo parantuneen ja lähettivät pois, mutta ei se jaksanutkaan lähteä kotiinsa, Filmanska nyökkäsi tytön suuntaan. - Taitaa nukkua. Hyvä onkin, kun nukkuu. Joskus tytöt sairastavat pelkkää väsymistä. Liina sai jotain roppia mukaansa, sillä se kai nyt nukkuu niin sikeästi. Jos se ei tuosta parane, saa palata huomenna sairaalaan takaisin.

- Tässä, Filmanska näytti kahta vierekkäin olevaa sänkyä. - Käykää, miten vain haluatte. Ja tuossa on teidän

kaapit. Tällä puolella on hyllyt ja täällä koukut, joihin voi ripustaa mekot ja päällysvaatteet.

- Istuu vaan, hän heilautti kättään sänkyjen välissä olevan tuolin suuntaan merkiksi isälle. Kaikkien muidenkin sänkyjen välissä näytti olevan tuoli. Isä kuitenkin vain nyykäytti niskaansa ja jäi seisomaan keskelle lattiaa.

- Hyvähän tämä, hän murahti sööterskalle.

Filmanska tarkasteli huonetta tyytyväisenä.

- Siistiä täällä nyt on, kun tytöt ovat kotonaan. Mutta saa niiden perässä juosta pitkin viikkoa, että sali pysyy edes jonkinlaisena. Parempi täällä silti on kuin tuolla poikien puolella. Niitä ei tahdo saada uskomaan millään. Sen minä nyt sanonkin heti ensimmäiseksi litalle ja Miinalle, että siistinä pitää sali pitää. Se on Vahreenin määräys. Ja käy täällä joskus jotain tarkastajia, hallituksen herrojakin aina välillä.

Se tuntui oikein juhlalliselta. Miina ja Iita nyökkäsivät arvokkaasti. He riisuivat takkinsa ja ripustivat ne nauloihin.

- Minä taidankin tästä, isä mutisi ja vaihtoi jalkaa. - Menen katsomaan jotain kurkun kostuketta.

Miina vilkaisi isää. Se saattoi olla menossa oluelle johonkin Forssan monista kapakoista, mutta menkööt, isänhän oli asia. Kyllä se muutamat oluet juotuaan ja jutut juteltuaan lähtisi kotiin. Laulelisi vain iloisesti kärryillä mennessään. Saisihan siinä Vappukin levätä, kun isä kurkkuaan kostuttaisi. Ja saattaisi äiti kuulla janoamiaan Forssan uutisia, kun isä perille pääsisi.

Isä katsoi Miinaa vielä paksujen kulmakarvojensa alta, pyörähti kannoillaan ja lähti.

Illan mittaan alkoi saliin tulla väkeä. Jokaisen mukana tuli tuulahdus ulkoilmaa ja raikkaiden ulkovaatteiden haju. Läheskään joka sänkyyn ei asukasta silti vielä ilmestynyt. Jos tytöt asuivat vähän lähempänä tai saivat kyydin, he tulivat vasta aamulla juuri ennen töiden alkua heittämään eväänsä kaappiin ja vetämään työesiliinan eteensä.

Näin kertoivat »vanhat», jotka olivat olleet tehtaalla töissä jo vuoden tai pari. Täällä tyttöjen isossa salissa ei tosin kaikkein vanhimpia ollutkaan, sillä vanhimmilla tytöillä oli omia pieniä huoneita talon toisessa kerroksessa.

Miina oli ottanut mukavan asennon sängyn päätyä vasten ja istui siinä virkkaamassa. Virkkuu antoi mahdollisuuden olla keskittyvinään työhön, mutta samalla seurata toisten tulemisia ja tekemisiä. Nyt hän taas kuuli oven käyvän. Kepeät, kiireiset askelet lähestyivät ja pysähtyivät vuoteiden väliin. Virkkuu vaati juuri sillä hetkellä pientä keskittymistä, niin että hän saattoi nostaa katseensa tulijaan vasta hetken kuluttua.

- Iita ja Miina! Äiti kertoi, että te olette tulossa! Ollaan samassa salissa, kun minä pyysin Filmanskalta. Minun sänky on tuolla! Punaposkinen, sievä Hanna näytti iloiselta heidät nähdessään.

Hanna oli Iitaa ja Miinaa muutaman vuoden vanhempi, Jokioisilta hänkin. Iita vastasi heti innokkaasti hänen lörpöttelyynsä. Miina istui vaiti ja kuunteli, vastasi vain jos Hanna suoraan kysyi. Kun Hanna siirtyi oman sänkynsä luokse riisumaan päällysvaatteitaan ja